

ĀRAJĀS VĒSTURĒS
LATVIJAS VALODĀ

ENGLISH-LATVIAN
DICTIONARY

**ANGLU-
LATVIESU
VĀRDNICA**

Ap 50000 šķirkļu
un 160 000
tulkotu leksikas vienību

ŋ	sung	iə	here
h	hot	eə	hair
l	lot	və	poor
r	rod	eɪə	player
j	yet	ɛvə	laver
w	wet	ɔɪə	employer
tʃ	church	aɪə	tire
dʒ	judge	əʊə	flower
e	bed		

NORĀDĪJUMI PAR DAŽU BURTU UN BURTU SAVIENOJUMU IZRUNU ANGLU VALODĀ

Patskani

Patskani izrunā alfabētiski, ja tas atrodas t. s. vaļējā zilbē, t.i., zilbes beigās pirms cita patskaņa, vai arī ja patskanim seko viens līdzskanis un mēmāis *e*:

- a** = [eɪ]: take
- o** = [əʊ]: no
- u** = [ju]: que
- e** = [i]: we
- i, y** = [ai]: fire, shy

Patskani izrunā īsi, ja tas atrodas t. s. slēgtā zilbē, t. i., ja zilbi noslēdz viens vai vairāki līdzskanī:

- a** = [æ]: bank
- o** = [ɒ]: lock
- u** = [ʌ]: stuck
- e** = [e]: set
- i** = [i]: sink

Patskani izrunā gari, ja tam seko *r* un līdzskanis:

- a** = [ɑ:]: warm
- o** = [ɔ:]: work
- u** = [ɜ:]: turn
- e** = [ɛ:]: mother
- i** = [ɜ:]: sir

Ja patskanim seko *r* un vēl viens patskans, to izrunā šādi:

- a** = [eə]: bare
- u** = [juə]: secure
- e** = [iə]: mere
- i, y** = [aiə]: satire, tyre

Līdzskanī

- ch** = [tʃ]: child
- ck** = [k]: neck
- kn** = [n]: knot
- ng** = [ŋ]: bring
- ph** = [f]: phone
- sh** = [ʃ]: ash
- th** = [θ, ð]: through, those
- wh** = [w]: what
- wr** = [r]: wrong
- x** = [ks]: fox
- c e, i, y** priekšā = [s]: cycle
- c a, o, u** priekšā = [k]: cotton
- g e, i, y** priekšā = [dʒ]: gentle
- g a, o, u** priekšā = [g]: gang
- qu** patskaņu priekšā = [kw]: quiz

Digrāfi

- au** = [ɔ:]: fault
- aw** = [əɔ:]: law
- eu** = [ju:]: Europa
- ew** = [ju:]: new
- oo** = [u, ʊ]: doom, good
- oi** = [ɔi]: spoil
- oy** = [ɔi]: toy
- ee** = [i:]: eel

Dažu izskāņu izruna

- age** = [-idʒ]: severage
- able** = [-əbl̩]: fashionable
- ssion** = [-ʃən]: impression
- tion** = [-ʃən]: nation
- ture** = [-tʃə]: nature

VĀRDNĪCAS UZBŪVE

Angļu pamatvārdi sakārtoti alfabēta secībā.

Galvenā uzvara zīme fonētiskajā transkripcijā likta augšā pirms uzsvērtās zilbes, bet palīguzvars parādīts apakšā uzsvērtās zilbes priekšā.

Vārda daļa, kas atrodas aiz tildes (~), pievienojama tai pamatvārda daļai, kas atrodas zīmes || priekšā, piem.:

carr|y^b [kəri] **v** 1. nest; ... he ~ied his audience with him – viņš aizrāva savus klausītājus...

Ja pamatvārds piemēros atkārtojas nemainītā veidā, tas parasti ir saīsināts, dodot tikai sākuma burtu ar punktu, piem.:

care [keə] **I** n... to take c. (*about, of*) – rūpēties...

Homonīmi doti kā atsevišķi šķirkļi, ikvienu no tiem apzīmējot ar mazajiem latīņu burtiem ^{a,b,c} utt. augšējā labajā stūrī, piem.:

works^a [wɜ:ks] **n pl** darbnīca

works^c [wɜ:ks] *n pl* 1. (*iekārtas, pulksteņa*) mehānisms; 2. *sl.* (*narkotiku*) injekcijas instrumenti

Ar pustrekniem romiešu cipariem parādītas dažādās vārdšķiras, ja to izstrādājums dots vienā šķirkļi, piem.:

worth [wɜ:θ] I *n* vērtība; cena; II *a predic* vērts

Ar pustrekniem arābu cipariem apzīmētas vārda dažādās nozīmes, piem.:

resentful [ri'zentfʊl] a 1. aizvainots; 2. viegli aizvainojams

Ja angļu vārdkopai vai izteicenam ir vairākas nozīmes, tās apzīmētas ar gaišu arābu ciparu un apaļo iekavu, piem.:

go... to g. off – 1) sprāgt; 2) sabojāties

Apalājās iekavās slīpiem (kursīviem) burtiem iespiestais teksts ir skaidrojums, piem.:

change I *n* 1. pārmaiņa; ... 2. (*veļas*) maiņa; (*drēbjū*) kārta...

Idiomātiskie izteicieni, kas neiederas nevienā no dotajām nozīmēm, ievietoti aiz romba šķirkļa beigās, piem.:

lively ['laɪvli] a 1. dzīvs; ...; ♦ to make things l. for smb. – sadot kādam sutu

Darbības vārdu savienojumi ar postpozīcijām (adverbiem un prepozīcijām) sakārtoti alfabēta secībā aiz visām nozīmēm, liekot priekšā taisnstūra zīmi □, piem.:

take [teɪk] I *n* ...; II *v* ...; □ to t. in – uzņemt viesus; to t. off – novākt ...

Starp tulkojumiem, kas ir tuvi sinonīmi, liks komats; ja nozīmes atšķirība starp tulkojumiem ir lielāka, tie cits no cita atdalīti ar semikolu.

Ja angļu pamatvārds vai kāda no tā nozīmēm vieni paši nav tulkojami, bet lietojami tikai raksturīgos savienojumos, tad aiz pamatvārda vai nozīmes cipara likts kols, kam seko attiecīgais savienojums ar tulkojumu, piem.:

accordion [ə'kɔ:diən] ...; 2.: a. pleats – gofrējums; ...

Lietvārdū daudzskaitļa nekārtnās formas, īpašības un apstākļa vārdu nekārtnās salīdzināmās pakāpes un darbības vārdu nekārtnās pamat formas parādītas apaļajās iekavās aiz pamatvārda, piem.:

goose [gu:s] *n* (pl geese [gi:s])...

bad [bæd]... II *a* (*comp worse* [wɜ:s:s]; *sup worst* [wɜ:s:st])...

grind [graɪnd]... II *v* (*p. un p.p. ground* [graʊnd])...

Ja piemēros vai ilustratīvajā daļā pamatšķirklis atkārtojas negrozītā formā, to saīsina, rakstot tikai sākuma burtu, piem.:

acetic [ə'si:tik] a etiķi; etiķa-; a. acid – etiķskābe

Amerikānu, franču, skotu u. c. varianti norādīti pirms vārda tulkojuma, piem.:

baggage-check [.bægidʒ 'tʃek] *n amer.* bagāžas kvīts

SAĪSINĀJUMI

<i>a</i>	– adjective, īpašības vārds	<i>dipl.</i>	– diplomātija
<i>adv</i>	– adverb, apstākļa vārds	<i>dsk.</i>	– daudzskaitlis
<i>amer.</i>	– amerikānisms	<i>dzelzc.</i>	– dzelceļš
<i>amer. sl.</i>	– amerikānu slēngs	<i>eif.</i>	– eifēmisms
<i>anat.</i>	– anatomija	<i>ek.</i>	– ekonomika
<i>antrop.</i>	– antropoloģija	<i>elektron.</i>	– elektronika
<i>apdrošin.</i>	– apdrošināšana	<i>el.</i>	– elektriba
<i>arheol.</i>	– arheoloģija	<i>emf.</i>	– emfēmisms
<i>arhit.</i>	– arhitektūra	<i>emoc.</i>	– emocionāli
<i>astr.</i>	– astronomija	<i>energ.</i>	– enerģētika
<i>attr., attr.</i>	– attributive use, atributīvi lietots	<i>ent.</i>	– entomoloģija
<i>austrāl.</i>	– austrālisks	<i>etn.</i>	– etnogrāfija
<i>aut.</i>	– autobūve	<i>farm.</i>	– farmakoloģija
<i>av.</i>	– aviācija	<i>filoz.</i>	– filozofija
<i>aux. v.</i>	– auxiliary verb, palīgdarbības vārds	<i>fin.</i>	– finansu
<i>bazn.</i>	– baznīcas termins	<i>fiz.</i>	– fizika
<i>bibl.</i>	– bibliisms	<i>fiziol.</i>	– fizioloģija
<i>bioķim.</i>	– bioķīmija	<i>folkl.</i>	– folklora
<i>biol.</i>	– bioloģija	<i>fon.</i>	– fonētika
<i>biotehn.</i>	– biotehnoloģija	<i>form., formal.</i>	– formāli
<i>birž.</i>	– biržas	<i>fot.</i>	– fototehnika
<i>bot.</i>	– botānika	<i>fr.</i>	– franču
<i>brit.</i>	– briticisms	<i>glezn.</i>	– glezniecība
<i>būvn.</i>	– būvniecība	<i>gr.</i>	– grieku
<i>celtn.</i>	– celtniecība	<i>gram.</i>	– gramatika
<i>comp</i>	– comparative degree, pārākā pakāpe	<i>grāmatv.</i>	– grāmatvedība
<i>conj</i>	– conjunction, saiklis	<i>genēt.</i>	– ģenētika
<i>dārzk.</i>	– dārzkopība	<i>geod.</i>	– ģeodēzija
<i>dat.</i>	– datortermins	<i>geogr.</i>	– ģeogrāfija
<i>dem.</i>	– deminutīvs, pamazināmais vārds	<i>geol.</i>	– ģeoloģija
<i>dial.</i>	– dialeks	<i>helmint.</i>	– helmintoloģija
<i>dienvidafr.</i>	– dienvidafrīknisks	<i>her.</i>	– heraldika
		<i>hidrol.</i>	– hidroloģija
		<i>hidrotehn.</i>	– hidrotehnoloģija
		<i>hum., humor.</i>	– humors
		<i>iht.</i>	– ihtioloģija

A a

A, a^a [ei] *n* (*pl* As, A's, as vai a's [eiz])

1. angļu alfabetā pirmais burts;
2. nosacīts apzīmējums kaut kam, kas seko pirmais pēc kārtas, labuma vai tml.;
3. (A) mūz. la

a^b [uzsvērtā forma ei; neuzsvērtā forma ə]

1. gram. nenoteiktais artikuls līdzskāņa priekšā: a child – bērns; a girl – meiteņe;
2. viens; in a week – pēc [vienas] nedēļas;
3. katrs; once a day – vienreiz dienā;
4. kāds; a Mr Green – kāds misters Grīns

aba [ə'ba:] *n* 1. tekstd. kamieļvilnas audums;

2. (kamieļvilnas auduma) apmetnis

abaca [,æbə'ka:] *n* 1. bot. abaka, šķiedras banāns; 2. abaka, Manilas šķiedra

abaci sk. abacus

aback [ə'bæk] *adv* atpakaļ; atmuguriski

abacus ['æbəkəs] *n* (*pl* abacuses ['æbəkəsiz] vai abaci ['æbəsai]) 1. skaitāmie kauliņi;

2. arhit. abaks;
3. mat. nomogramma;
4. ģeod. koordinātu tikls

Abaddon [ə'bædən] *n* 1. rel. Abadons;

2. poēt. elle, pekle

abafit [ə'ba:ft] *jūrn.* I *adv* 1. kuģa pakaļgalā;

2. aizmugurē; no mugurpuses; II *prep* aiz; viļpus

abandon [ə'bændən] I *n* 1. nepiesiestība; dabiskums;

2. jētu uzplūds; II *v* 1. pamests; atstāt; patvalīgi aiziet;
2. atmest (piem., cerības);

3. nodoties; ļauties;
4. jur. atteikties (no īpašuma, tiesībām);

5. slēgt (uzņēmumu u. tml.)

abandoned [ə'bændənd] *a* 1. pamests;

atstāts; 2. izlaidīgs; paklīdis; a. woman – netikla sieviete; 3. nekontrolējams

abandonment [ə'bændənmēnt] *n* 1. pamēšana; atstāšana (avārijas situācijā); 2. atmešana; atsacīšanās; 3. nepiesiestība; dabiskums; 4. jētu uzplūds; 5. jur. atteikšanās (no prasības); prasības atsaukšana

abase [ə'beis] *v* 1. pazemot; to a. oneself – pazemoties; 2. pazemināt (piem., amatā); degradēt

abasement [ə'beismēnt] *n* 1. pazemojums; 2. pazemināšana (piem., amatā); degradēšana

abash [ə'bæʃ] *v* samulsināt, apmulsināt

abashed [ə'bæʃt] *a* samulsis, apmulsis

abashment [ə'bæʃmēnt] *n* samulsums, apmulsums

abate [ə'beit] *v* 1. [sa]mazināt; atslābināt;

2. pazemināt; to a. of (from) the price – pazemināt cenu; nolaist [cenu]; 3. mazināties; atslābt; (par vēju, vētru – ari) norimt

abatement [ə'beitmēnt] *n* 1. [sa]mazināšana; atslābināšana; 2. (cenas) pazemināšana; atlaide; tax a. – nodokļu pazemināšana; 3. soc. nodr. atlaide; 4. [sa]mazināšanās; atslābšana; (vēja, vētras – ari) norimšana; 5. jur. anulēšana; atcelšana; (lietas) izbeigšana

abat-vent [a:ba:'va:n] *n* fr. 1. žaluzijas;

2. vienslipes jumts; 3. skursteņa jumtiņš

abb [æb] *n* tekstd. 1. cirpuma pabiras, pabiru vilna; 2. audi

- 2.** (*lodes*) džinkstoņa; svilpoņa; **II v** (*par lodi*) [no]džinkstēt; [no]svilpt
zinky ['ziŋki] *a* **1.** cinka-; **2.** cinku saturošs
zinnia ['zinjə] *n* bot. cinnija
Zionism ['zaiənizəm] *n* cionisms
Zionist ['zaiənist] *n* cionists
zip [zip] *I n* **1.** *sar.* spars; enerģija; **2. (lodes)** [no]džinkstēšana; [no]svilpšana; **3. sar.** rāvējslēdzējs; **II v** **1.** (*par lodi*) [no]-džinkstēt; [no]svilpt; **2. (arī z. up)** aiz-vilkt rāvējslēdzēju; to z. open – attaisit rāvējslēdzēju
zip-bag ['zipbæg] *n* soma ar rāvējslēdzēju
Zip-code ['zɪpkɔːd] *n* (*saīs. no* Zone Improvement Plan Code) amer. [pieczim-ju] pasta indekss
zip-code ['zɪpkɔːd] *v* amer. uzrādīt [piec-zīmu] pasta indeksu
zip-fastener ['zip,fa:snə] *n* rāvējslēdzējs
zircon ['zɜ:kɒn] *n* min. cirkons
zirconium [zɜ:kənju:m] *n* kim. cirkonijs
zither ['zɪθə] *n* mūz. cītara
ziz [ziz] *sl. I* n snauda; snaudiens; **II v** snaust
zodiac ['zəʊdiæk] *n* astr. zodiaks; signs of the z. – zodiaka zīmes
zodiacal [zəʊ'daiæk'l] *a* astr. **1.** zodiaka-; **2.** zodiakā esošs
zoic ['zəʊɪk] *a* ģeol. fosiliju (fosilijas) saturošs
zombi ['zombi] *sk. zombie*
zombie ['zombi] *n* atdzīvojies mironis; spoks
zonal ['zəʊnl] *a* zonāls; zonas-; z. final sp. – zonālās (zonas) finālsacīkstes
zone [zəvn] *I n* **1.** zona; josla; development z. – [rūpniecības] attīstības zona; free z. – brīvosta; frigid z. – aukstā laika josla; z. tariff – zonas tarifs; temperate z. – mērenā laika josla; time z. – laika josla; torrid z. – karstā laika josla; z. time – joslu laiks; **2. amer.** pasta (*vai* telefona sakaru) zona (rajons); **II v** sadalīt zonās (joslās); rajonēt
Z

- zoning** ['zəʊniŋ] *n* zonēšana; rajonēšana
zoo [zu:] *n* **1.** *sar.* zvērudārzs; **2. sl.** bardaks
zoogeography [,zəʊdʒi'ɒgrəfi] *n* zoogeogrāfija
zoographer [zəʊ'ɒgrəfə] *n* zoogrāfs
zoological [,zəʊlɒdʒɪkl] *a* zooloģisks; zoologijas-; z. garden[s] – zooloģiskais dārzs
zoologist [zəʊ'lɒdʒɪst] *n* zoologs
zoology [zəʊ'lɒdʒi] *n* zooloģija
zoom [zu:m] *I n* **1.** strauja (*lidmašīnas*) pacelšanās; **2.:** z. lens – objektīvs ar maināmu fokusa attālumu; **II v** **1. (par lidmašīnu)** strauji pacelties gaisā; **2. [iz]-** mainīt objektīva fokusa attālumu
zoomagnetism [,zəʊə'mægnɛtɪzm] *n* dzīvnieku magnētisms
zoomorphism [,zəʊə'mɔ:fɪzəm] *n* zoomorfisms
zoophyte ['zəʊfait] *n* biol. zoofits
zooplankton [,zəʊə'plæŋktən] *n* zooplanktons
zootechnician [,zəʊə'tekničn] *n* zootehnīķis
zootechnics [,zəʊə'tekniks] *n* zootehnika
zooty ['zu:ti] *sl. I* n stilīgais; **II a** stilīgi ģērbies
Zoroastrianism [,zərəʊ'æstriənizm] *n* rel. zoroastrisms
zoster ['zɔ:tə] *n* bot. tinējs
zwieback ['zwi:bæk] *n* sausīgi; grauzdēta baltmaize
zygosis [zai'gəʊsɪs] *n* (*pl* zygoses [zai'gəʊsɪ:z]) biol. konjugācija
zygote ['zaɪgət] *n* biol. zigota
zymoses [zai'məʊsɪz] *sk. zymosis*
zymosis [zai'məʊsɪs] *n* (*pl* zymoses [zai'məʊsɪ:z]) **1.** rūgšana; fermentācija; **2.** rūgšanas slimība; infekcija
zymotic [zai'mɒtɪk] *a* **1.** rūgšanas-; fermentatīvs; **2. infekcijas-**; z. disease – (infekcijas) lipiga slimība
zymurgy ['zaimz:dʒi] *n* raudzēšanas rūpniecības tehnoloģija

Lietvārdū daudzskaitļa formu veidošana

Lietvārdū daudzskaitļa formas angļu valodā lielākoties veido, vienskaitļa formai pievienojot **-s**.

Taču jāņem vērā vārda beigu burts.

Vienskaitļa formas beigu burts	Daudzskaitļa formas galotne	Piemērs
-s, -ss	-es	buses
-sh, -ch		branches
-x, -z		boxes
-o (pirms kura ir līdzskanis)	-es	potatoes
-y (pirms kura ir līdzskanis)	-ies	cities
-y (pirms kura ir patskanis)	-s	boys
-f, -fe	-ves	leaves

Nekārtni veidojamās lietvārdū daudzskaitļa formas

alga ['ælgə]	algae ['ældʒi]	alge
analysis [ə'næləsis]	analyses [ə'næləsi:z]	analyze
antenna [æn'tenə]	antennae [æn'teni:]	antena
axis ['ækssis]	axes ['ækxi:z]	ass